

The background is a detailed illustration of a forest. Tall, slender trees with green foliage form a dense canopy. In the foreground, a dirt path leads into the woods, scattered with fallen yellow and orange leaves. To the left, there are green bushes with clusters of blue and red berries. A wooden signpost stands on the left side of the path. A pheasant with brown and white feathers is perched on the sign. A small squirrel is visible climbing a tree trunk in the middle ground.

Mennään luontoon!

Linnea Heiskanen, Minna Leppiniemi,
Saaga Niskanen, Kim Palomäki, Veera Pentinpuro

SISÄLTÖ

Olemme kolmannen vuoden sosionomiopiskelijoita Tampereen ammattikorkeakoulusta. Toteutimme tämän luonto-oppaan osana opintojamme Valkeakosken vastaanottokeskuksen toiveesta.

Luontoon tutustuminen on tärkeä osa kotoutumista, mutta sinne lähteminen ilman aikaisempaa kokemusta saattaa tuntua hieman pelottavalta. Toivomme tämän oppaan avulla innostavamme lukijoita nauttimaan Suomen kauniista luonnosta sekä sen antimista.

Sisällysluettelo

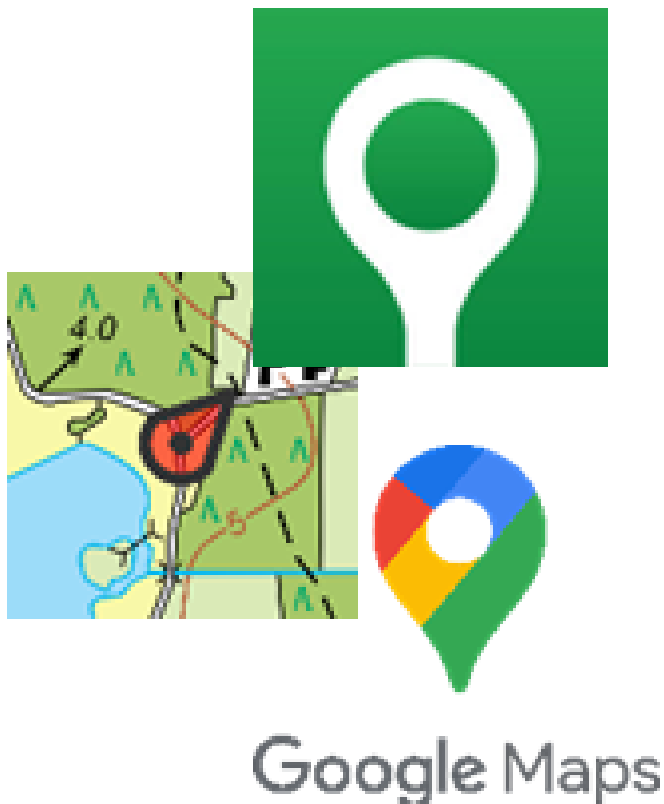
Sovellukset ja työkalut.....	3
Avotulen muistilista.....	4
Luontoretken top-10.....	5
Nuotiopaikkoja Valkeakoskella.....	6
Tulenteko.....	7
Luontopolkuja Valkeakoskella.....	8
Metsän marjoja.....	10
Lähteet.....	13

SOVELLUKSET JA TYÖKALUT

Suomessa yleinen hätänumero on 112. Puhelimelle saa ladattua ilmaisen 112 Suomi -sovelluksen, jonka kautta on helppo soittaa hätänumeroon. Sovellus ilmoittaa hätäkeskukseen soittajan tarkan sijainnin. Suosittelemme ehdottomasti hankkimaan sovelluksen puhelimeen.

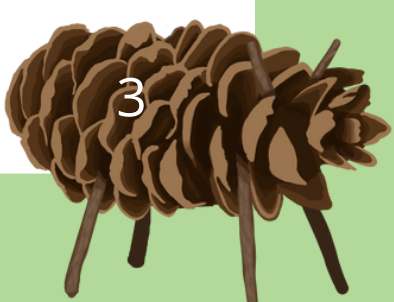
Lisäksi puhelimelle kannattaa olla ladattuna GPS:ää käyttävä karttasovellus. Esimerkiksi karttaselain, topo GPS tai Google Maps toimivat hyvin ja ovat saatavilla ilmaiseksi. Luontoretkeä voi myös suunnitella etukäteen netistä löytyvien karttojen avulla esimerkiksi Maanmittauslaitoksen karttapaikka-palvelussa. Tutustu myös yleisimpiin karttamerkkeihin sovellusten ja netin avulla.

Muistathan varmistaa, että puhelimessa on tarpeeksi akkua ennen kuin lähdet luontoon!

Vaaratilanteille on paljon mahdollisuuksia, jos retkellä on mukana teräviä työkaluja tai aiotaan tehdä tuli esimerkiksi nuotioon.

Teräviä työkaluja, kuten puukkoa tai kirvestä, ei Suomessa saa kantaa julkisella paikalla ilman hyvää syytä. Kannathan puukkoa tai kirvestä vain, kun olet lähdössä luontoon. Puukko ja kirves on hyvä pitää pois näkyviltä esimerkiksi repussa, ja ottaa esille vain silloin, kun niitä käyttää.

AVOTULEN MUISTILISTA

- Tarkista, onko maastopalovaroitus voimassa alueellasi.
- Valkeakosken nuotiopaikoilla ei ole polttopuita valmiina, ota siis omat mukaasi!
- Varmista, että olet julkisella nuotiopaikalla tai sinulla on maanomistajan lupa sytyttää avotuli.
- Varmista, että nuotion lähellä on sammutusvesiastia.
- Varmista, että nuotion lähellä ei ole syttyviä kemikaaleja tai kasveja.
- Älä polta roskia nuotiossa, vaan kerää ja kierrätä ne!
- Älä jätä tulta vahtimatta.
- Sammuta nuotio perusteellisesti, ennen kuin lähdet pois nuotiopaikalta.

Tarkista maastopalovaroitukset
alueellasi täältä:

Tarkista täältä Valkeakosken
julkiset nuotiopaikat:

LUONTORETKEN TOP-10:

- Lämpimät ja luontoon sopivat vaatteet
- Hyvät, korkeavartiset kävelykengät
- Ensiapupakkaus – laastareita, ideaalaside, särkylääke yms.
- Puhelin täyteen ladattuna
- Taskulamppu ja heijastin
- Runsaasti juotavaa, vettä tai mehua
- Eväitä: makkaraa, leipää, vaahtokarkkeja, kahvia, hedelmiä yms.
- Nuotiota varten puukko, tulitikut ja omat sytykkeet
- Sopiva reppu tai laukku
- Rento ja rauhallinen asenne!

NUOTIOPAIKKOJA VALKEAKOSKELLA

Kaikille nuotiopaikoille täytyy tuoda omat puut!

Kirjaslampi

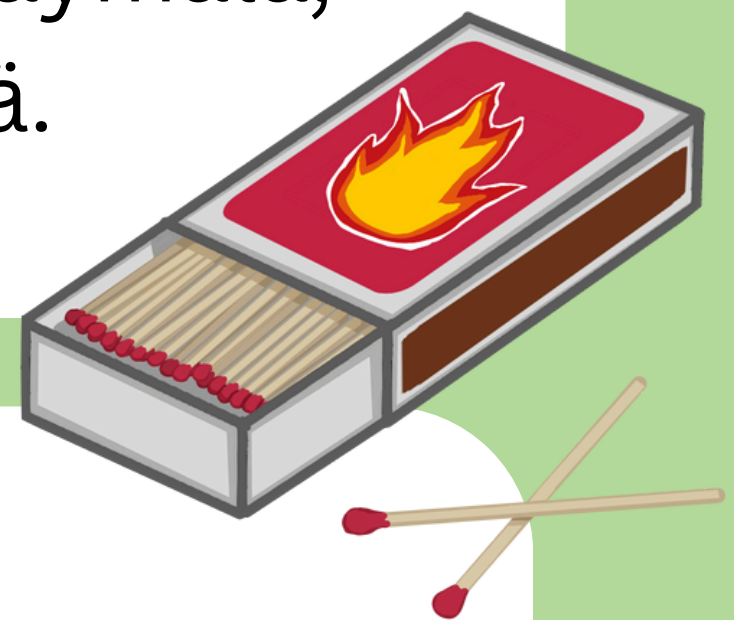
Kirjaslammen kävelyreitillä varrella on katokseton grillauspaikka. Lähetyviltä löytyy myös leikkipuisto, tanssilava, sekä uimala.

Riuttasaari

Riuttasaaren nimeä ei kannata säikähtää, sillä saarelle kulku sujuu helposti sinne rakennettua pientä puista siltaa pitkin. Alueella sijaitsee kaksi nuotiopaikkaa. Riuttasaarelta löytyy myös uimaranta, kuivakäymälä, luontopolku, sekä kaunista luontoa ja vesistöä.

Korkeakangas

Korkeakankaalta löytyy jokaiselle jotain. Alueelta löytyy grillikota, luontopolku, useita liikuntapaikkoja, sekä frisbeegolfratoja. Talvisin Korkeakankaalla on mahdollista laskea pulkkamäkeä ja hiihtää.

TULENTEKO

Kaikilla on omat tapansa tehdä nuotio, mutta kuivilla puilla, koivun tuohella ja tulitikuilla pääsee jo pitkälle. Puita on hyvä koota ilmavasti, välejä jättäen joko päällekkäin tai toisiinsa nojaten. Sytykkeen eli esimerkiksi tuohen, sanomalehden, vessapaperin tai sytykepalan voi asettaa mahdollisimman keskelle koottuja puita. Sitten sytykkeen voi sytyttää.

Ristikkonuotio

- Hyvä yleisnuotio
- Puita on helppo lisätä tarvittaessa
- Sytykkeet lisätään keskelle rakennelmaa

Kaikilla nuotiomalleilla on omat hyvät ominaisuutensa ja heikot puolensa. Jos tulenteko on kuitenkin uudempi harrastus, on helppoa aloittaa luotettavasta ristikkonuotiosta.

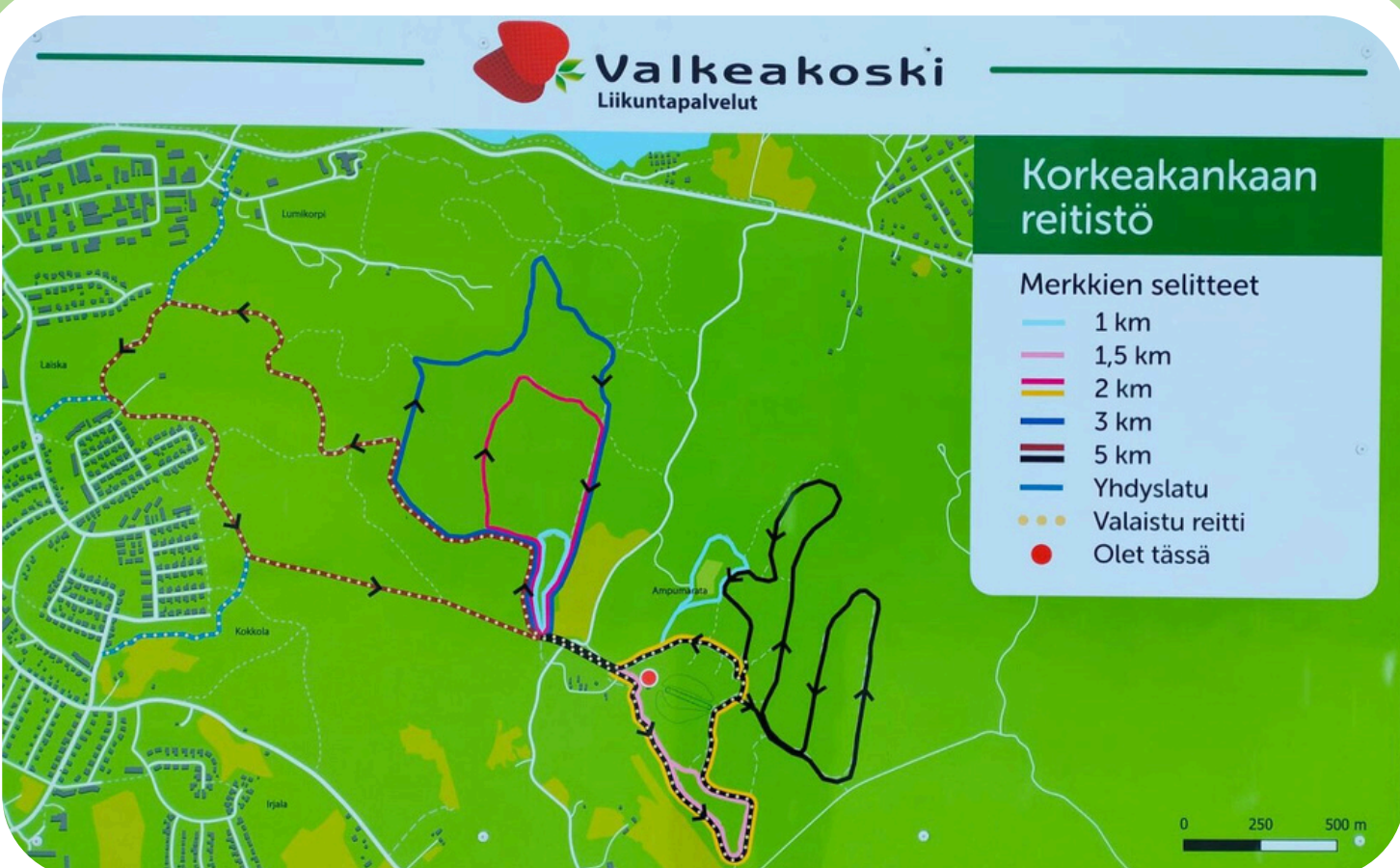
Nuotion rakennus ja sytytys:

LUONTOPOLKUJA VALKEAKOSKELLA

Valmarin niemipolku

Valmarin niemen alle 2 km pitkä polku kulkee monipuolisessa metsä- ja järvimaisemassa. Alueelle on hyvät kevyen liikenteen yhteydet ja se sijaitsee 5 km päässä keskustasta. Polku ei ole esteetön ja sisältää myös jyrkempiä nousuja ja laskuja. Reitti on merkitty ja soveltuu kaikenikäisille rauhalliseen ulkoiluun ja luonnosta nauttimiseen, ja sen varrella on myös muutama nuotiopaikka. Osoite: Valmarintie 103, Valkeakoski

Mettivuoren luonnonhoito- metsän polku

Korkeakankaan alueella, noin 4,5 km Valkeakosken keskustasta sijaitseva Mettivuoren 1,5 km pituinen polku kulkee monipuolisessa metsänhoitoalueessa. Reitti on helppokulkuinen, mutta ei esteetön. Korkeakankaan alueelle on hyvät kevyen liikenteen yhteydet sekä pururatayhteydet Sointulasta ja Juhannusvuoresta. Osoite: Veikko Hakulisentie 112, Vakeakoski

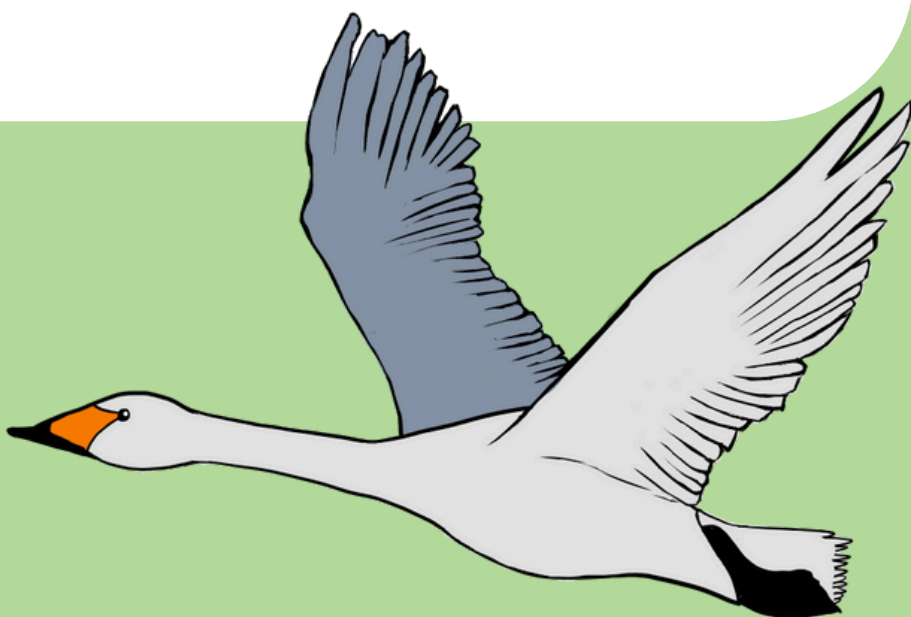

Vallonjärven luontopolku ja lintutorni

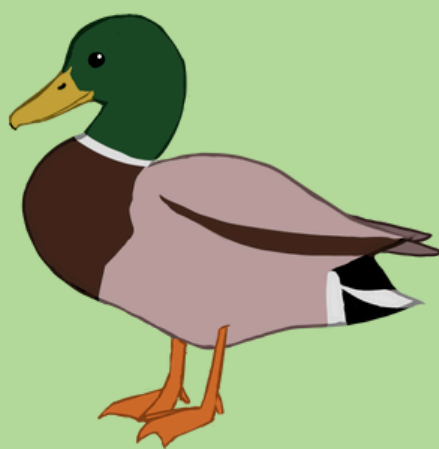
Vallonjärven kauniilla, 2,2 km pitkällä reitillä voit kokea vaihtelevia metsä- ja järvimaisemia. Se sijaitsee vain kilometrin päässä keskustasta. Polku ei ole esteetön ja sisältää pitkospuuosuuksia. Polku on hyvin merkitty, ja sen varrella on opastauluja Suomen luonnosta. Sopii koko perheelle ja tarjoaa rauhallisen ympäristön luonnossa liikkumiseen.

Polun alkupäässä sijaitsee lintutorni upeilla maisemilla Vallonjärvelle, josta voi tarkkailla lintuja erityisesti keväällä ja syksyllä lintujen muuttoaikaan. Osoite: Tavaksentie 33, Valkeakoski

Laulujoutsen

Sinisorsa

METSÄN MARJOJA

Mustikka

Kasvupaikka: Tuoreet ja lehtomaiset kangasmetsät ja korvet, myös kuivat kangasmetsät ja tunturikankaat.

Poimintakausi: Heinäkuun puoliväli – syyskuun alku

Ulkonäkö: Pienet, pyöreät, tummansiniset, vahapintaiset marjat ja hennot pienet lehdet.

Kuva: Arktisetaromit.fi

Kuva: ksml.fi

Puolukka

Kasvupaikka: Kuivat, tuoreet ja lehtomaiset kangasmetsät, korvet, rämeet, kalliot, tunturikankaat, pellonpientareet, tienvarret

Poimintakausi: syyskuun alku – lokakuun puoliväli

Ulkonäkö: Pienet, punaiset, pyöreät ja kiiltävät marjat ja tummanvihreät ja kiiltäväpintaiset lehdet.

Kuva: luonnonyrtit.fi

Kuva: puutarha.net

Kuva: ahosentaimisto.fi

Kuva: luopiojstentaimisto.fi

Vadelma

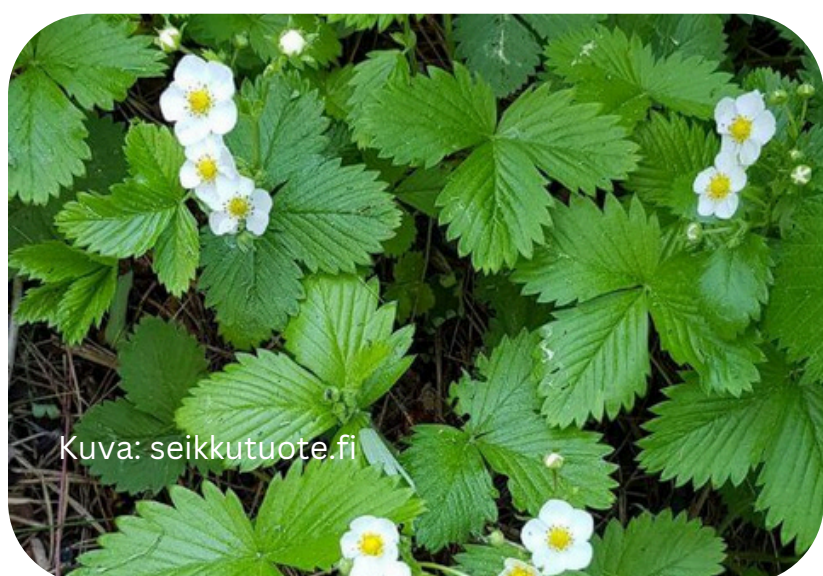
Kasvupaikka: kivikkoiset mäet ja kalliot, hakkuualueet, tien-, pellon- ja metsänreunat ja rantalehdot.

Poimintakausi: elokuun alku – syyskuun alku

Ulkonäkö: punainen tai vaaleanpunainen, pehmeä, keskikokoinen ja pyöreähkö marja ja vihreät terävähampaaiset lehdet.

Kuva: vahvike.fi

Kuva: seikkutuote.fi

Ahomansikka, metsämansikka

Kasvupaikka: ahot, laitumet, (tien)pientareet, niityt, metsänreunat, lehto- ja harjumetsät, hakkuuaukeat

Poimintakausi: kesä-heinäkuu

Ulkonäkö: Punainen mehevä ja kiiltävä pieni marja, joka irtoaa helposti. Lehdet vihreät, tyviruusukkeena.

Lakka, hilla, suomuurain

Kasvupaikka: korvet, rämeet, rahkaneevat, aapasoiden jänteet, soistuvat kankaat, turvekankaat, kalliosoistumat

Poimintakausi: heinäkuun puoliväli-elokuun alkupuolisko

Ulkonäkö: Oranssi/keltainen kiiltävä ja mehevä keskikokoinen luomarja. Lehdet vihreitä ja korvamaisia.

Kuva: vastavalo.net

Suomessa kasvaa myös useita muitakin marjakasveja. Tässä lueteltuna joitakin niistä: karpalo, variksenmarja, juolukka, tyrni ja kataja.

Suomessa jokaisenoikeudet takaavat, että luonnossa kasvavia marjoja, sieniä ja kukkia saa vapaasti kerätä.

On hyvä muistaa, että osa metsän marjoista on myrkyllisiä. Älä koskaan syö marjaa, jos et tiedä, mikä se on!

LÄHTEET

<https://www.valkeakoski.fi/kulttuuri-ja-liikunta/ulkoilu-ja-veneily/nuotiopaikat-ja-laavut/>

<https://korkeakangas.fi/>

<https://www.valkeakoski.fi/asuminen-ja-ymparisto/ymparisto-ja-luonto/luontopolut/>

<https://www.luontoon.fi/marjastusjasienestys/marjastusqr.io>

112 Suomi - Google Play

Topo GPS - Google Play

Google Maps - Google Play

<https://www.torafors.com/product/1890/kirves-1000g>

<https://www.kivikangas.fi/ahtipuukko-metsa-rst>

<https://www.youtube.com/watch?v=nC-wEVwQBsq>